

Szieszta

SZERKESZTI: LÉVAY GIZELLA

„Calepinus szótára is bizonyosság arra, hogy bármilyen sok nyelven beszélünk is, az emberiség világa egységes egész.” Blazovich László

AZ ÚJ DÍSZPOLGÁR, BLAZOVICH LÁSZLÓ PROFESSZOR SZERINT IS EVÉS KÖZBEN JÖN MEG AZ ÉTVÁGY

Történelmet írni egy életen át

Különös lehet, hogy még élő emberekről írtunk, de ilyenkor is ragaszkodni kell a tényekhez – mondja a Szeged szocializmuskori történetét feldolgozó, most megjelent várostörténeti kötetéről **Blazovich László**. A 67 éves történészprofesszor tegnap óta Szeged díszpolgára. 28 évig vezette a levéltárat, ahol ma is saját szobája van. Az ablak a dómra néz.

ÉLETÚT BAKOS ANDRÁS

– Utódja a levéltár-igazgatói székben, Karol Biernacki azt mondta, ön-től tanulta meg, a gyorsan változó világban is hogyan lehet hosszú távra tervezni az életet. Az ön tervei hogyan teljesültek?

– Kisdíák koromban, Kőszegen a helyi miliő, a középkori házak hangulata ébresztett vonzódást bennem a történelem iránt. Kedves tanárom, Papós Mihály a szegedi Radnóti Miklós gimnáziumban tovább erősítette bennem ezt a szeretetet, így az egyetemen Kristó Gyula professzortól tanultam. Nevelőtanár lettem Hódmezővásárhelyen, az ipari tanuló iskolában, közben elkészítettem a doktori disszertációm. Később a Bethlen-gimnáziumban tanítottam, irodalmi színpadot veztettem.

– A városban beszélnek egy Bethlen-műsorral, amelyet felvett a rádió, mégsem adott le.

– Az egyik legjobb előadásunk volt, a fejedelem születésének 400. évfordulóját ünnepeltük vele. Jó néhány előadásunkról készült rádiófelvétel, erről is. Nem derült ki, mi-

ség nyílt elmélyedni és nyugodt, igényes kutatómunkát végezni. Azt mondják, evés közben jön meg az étvágy, ez a mi szakmánkban is jellemző. Újabb területeket fedeztem föl magamnak, így a terv, amit elképzelttem, megvalósult. A tanítást sem hagytam abba, az egyetem jogi karán lettem akadémiai doktor. Ma itt, a levéltárban külön szobám van, mint alapító atyának, és ezt a megbecsülést munkával viszonozom. Dolgozom a honismereti egyesületnél, készítjük a városatlaszt Horváth Ferenc régésszel, az elpusztult és pusztuló falvak egyesületében is szerepet válllok.

– Levéltárba az emberek ma gyakran azért mennek, mert a családfájukat kutatják. Önt mikor kezdte érdekelni családjának eredete?

– Természetesen utána néztem, de az én gyerekkoromban még szokás volt beszélgetni a família múltjáról. Amikor beteg voltam, apám mindig első és második világháborús emlékeit mesélte nekem. A családom sajátos világ, ma burgenlandinak mondanák, de én ezt nem szeretem, mert Magyarország volt az a vidék is. Nálunk többnyelvűség

Blazovich László: A szocializmus korából sok a forrás, de köztük rengeteg a használhatatlan, egészen nagy kásahegyen kellett átrágni magunkat. FOTÓ: KARNOK CSABA

szépen meséltek a fiatalokról. Akkor gyakoribbak voltak a családi összejövetelek, nem ittak annyit az emberek – nem is volt rá pénzük –, és a mesélés, amit szórakoztatásnak szántak, egyben nevelés is volt.

– Ön mit tanult tőlük?

– Például azt, hogy a nagyképszerűség nem vezet jóra, és a jól végzett munka az igazi érték. Sohasem irigykedem azokra, akikkel együtt dolgozom valamin. Nekem öröm az is, ahogy ön itt most végigbongészte a szegedi szandzsák településeiről szóló Káldy-Nagy Gyula-könyv térképét, mert ennek a kötetnek a megjelentéséért sokat dolgoztunk. Azt is jó látni, hogy az 1404 és 1410 között keletkezett Budai jogkönyvet, amelyet 2001-ben jelentettünk meg jegyzetekkel ellátva, azóta is folyamatosan hivatkozzák.

– Mitől lehet érdekes ma egy hat-száz évvel ezelőtti törvénytar?

– Miközben az akkori mindennapi élet kereteit határolja be, magáról az életről mesél. A Budai jogkönyvben például az áll, hogy aki fiát vagy lányát prostitúcióra kényszeríti, azt börtönbe zárva a Duna-ba kell dobni. Ez nem volt új le-

mény: a római jogban a rokonyil-kosság büntetésekor is említetik a börtönök, hogy tiszta elem, azaz víz, levegő ne érje a bűnöst, úgy pusztuljon. Ez átkerült a Lex Visigotorumba, része lett az európai kultúrának, így a miénknek is.

– A levéltár most teszi kutathatóvá a szocializmus kori iratanyagot, és most jelent meg – az ön munkája nyomán is – a várostörténeti monográfia új kötete, amely az 1945-től 1990-ig tartó korszakot tárgyalja. Könnyebb vagy nehezebb olyan kort kutatni, amelynek szereplői még élnek?

– A magyar őstörténetről azért nem fog abamaradni a vita soha, mert kevés a támpont, és a mozaikokat többféleképpen is ki lehet egészíteni. A szocializmus korából sok a forrás, de köztük rengeteg a használhatatlan, egészen nagy kásahegyen kellett átrágni magunkat. Az persze különös lehet, hogy még élő emberekről írtunk, de így is ragaszkodni kell a tényekhez.

– Mit gondol arról, hogy a napi politikában sokan a történelemből merítik érveiket?

– Szélsőségek mindig voltak. A trianoni döntés után ennek a nem-

zetnek nem volt elég ideje arra, hogy feldolgozza, ami történt vele, hogy kialakuljon a modern nemzet tudat és önkép. Nem volt elég békeidő ehhez, mert a második világháború újabb traumát okozott, majd egy életidegen, a hagyományokat nem tisztelő rendszer következett. Én bizakodó vagyok. A magyarság sohasem töltötte ki teljesen a Kárpát-medencét, ez tény, de mindig a centrumát lakta, ahogyan most is. Ez a legfontosabb

Blazovich László átveszi a díjat Botka László polgármestertől.

Köszegtől Szegedig. Prof. dr. Blazovich László 1943. november 2-án, Szombathelyen született, Kőszegen nevelkedett, a szegedi Radnóti-gimnáziumba járt, a MÁV-kollégiumban lakott. A József Attila Tudományegyetemen 1967-ben szerzett magyar-történelem szakos tanári képesítést. Tanított Hódmezővásárhelyen, majd a Csongrád Megyei Levéltár igazgatója lett, 2008-ig töltötte be ezt a tisztséget. 2001-ben kapta meg az akadémiai doktori tudományos fokozatot. 2006-ban Szeged rövid története című műve Az év könyve lett. Ma elnöke az MTA Történeti Demográfiai Albizottságának, a Nagy György Alapítvány kuratóriumának, a Pusztuló és Elpusztult Magyar Falvakért Egyesületnek, a Csongrád Megyei Honismereti Egyesületnek. Pauler Gyula-díjjal, Notitia Hungaricae – Béli Mátyás-díjjal, Csongrád megyei Alkotói Díjjal, és – 2004-ben – Széchényi Ferenc-díjjal ismerték el munkáját. Szeged díszpolgára.

ért nem adták. Kétségtelen, hogy a gimnáziumban olyan volt a hangulat, amely felszínre hozta a nemzeti érzéseket. Abból a tanári karból később öt akadémiai doktor került ki. Így szeretett igazgatónk, Grezsa Ferenc, aztán Krékits József szlavista nyelvész, de Berta Árpád és Imre Mihály is ott tanított akkor. Új munkahelyemen, a levéltárban lehet-

uralkodott, apám például már elhagyta a horvátot, apja nyelvét, németül és magyarul beszélt. A keveredés nem volt ritka: apai nagyapám katolikus horvát volt, nagyanyám evangélikus német. A másik oldalon viszont nagyanyám volt katolikus, nagyapám evangélikus. Alsó középosztályhoz tartozó tanárok, tanítók, kereskedők; nagyon

Pro Urbe Díjat vettek át

A Szegedért végzett áldozatos munkájáért a város közgyűlése Pro Urbe Díjjal tüntette ki Benedek György agykutatót, tanszékvezető egyetemi tanárt, az egyetem általános orvostudományi karának dékánját és Kondé Lajos belvárosi plébánost, pasztorális püspöki helynököt. FOTÓK: KARNOK CSABA

Szegedért és a város kapcsolataiért

Szegedért Emlékéremmel tüntette ki a város közgyűlése (képünkön jobbról balra) Szammer Istvánt, a Délmagyarország és Délvilág kiadója, a Lapcom Kft. ügyvezető igazgatóját, Takó Tivadar nyugalmazott iskolaigazgatót – aki helyett az elismerést a lánya vette át –, Dombi József fizikust, kutatót, Rácz Tibor színművészt és Kártyikné Benke Etkát, az Etká Jóga Nemzetközi Egyesület vezetőjét. A fotón nem szerepelnek: Szeged nemzetközi kapcsolataiért Emlékéremet kapott Tóth Imre, a Geo-Environ Környezetvédő Egyesület elnöke és Farkas András idegenforgalmi szakember.

Szeged napja

„FOGADOTT GYERMEK Blazovich László felesége Fenyvesi Gabriella gyógyszerész, a családban három fiú és már négy unoka van. Ma délelőtt 11-kor pedig a történész a Somogyi-könyvtárban örökbe fogadja Ambrosius Calepinus latin szótárának 1598-as, 11 nyelvű kiadását. – Sokat fordítottam latinból és németből, és amikor először láttam ennek a szótárnak egy hatnyelvű változatát, nagyon megtetszett. Ahogy kiderült, hogy megvan a tizenegy nyelvű is, emellett döntöttem.